

Sygn. akt II Cz 1045/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym

Przewodniczący: SSO Wiesława Buczek - Markowska (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2014 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...)w M.

z udziałem H. P.

o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu

na skutek zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 23 maja 2014 r., sygn. akt I Ns 234/14 w przedmiocie zwolnienia z kosztów sądowych

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt II Cz 1045/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Myśliborzu w sprawie o sygn. akt I Ns 234/14 oddalił wniosek o zwolnienie (...) (...) - (...) w M. od kosztów sądowych.

Sąd ten zważył, że zwolnienie od kosztów sądowych osoby prawnej obwarowane jest większymi rygorami niż zwolnienie osoby fizycznej. Wydatki związane z pokryciem kosztów procesu muszą być traktowane co najmniej równorzędnie, a nawet priorytetowo w stosunku do innych wydatków. Posiadanie środków finansowych zapewniających dostęp do sądu – ze względu na obowiązek poniesienia kosztów sądowych – powinno być istotnym składnikiem prowadzenia działalności do jakiej taka jednostka jest powołana i dlatego powinna ona być przygotowana do ponoszenia kosztów prowadzenia postępowań sądowych.

W tym kontekście Sąd I instancji dostrzegł, że wnioskodawca przytoczył we wniosku wiele twierdzeń, odnośnie swej sytuacji ekonomicznej, ale bardzo niewiele dowodów. Stwierdzenie, że „w uchwalonym przez radę powiatu budżecie na rok 2014 nie zostały ujęte środki na opłaty sądowe związane z likwidacją niepodjętych depozytów” świadczy- zdaniem tego Sądu- o traktowaniu wydatków innych niż opłaty sądowe jako preferencyjne wobec wydatków związanych z kosztami sądowymi, które należy traktować równorzędnie z innymi zobowiązaniami finansowymi. Tymczasem wnioskodawca planując swój budżet na 2014 roku wiedział o konieczności likwidacji niepodjętego depozytu, a tym samym powinien zabezpieczyć środki finansowe związane z koniecznością poniesienia opłat sądowych.

Sąd Rejonowy podkreślił również, że nie bez znaczenia jest fakt, że zwolnienie z kosztów stanowi w istocie nieoprocentowane kredytowanie tych obciążeń finansowych przez (...)co stanowi odstępstwo od konstytucyjnego

obowiązku ich powszechnego i równomiernego ponoszenia danin publicznych jakimi niewątpliwie są opłaty sądowe, wynikającego (...)

Zażalenie na postanowienie sądu złożył wnioskodawca i zaskarżając je w całości wniósł o jego zmianę poprzez uwzględnienie wniosku ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez jego nie zastosowanie i w rezultacie odmowę zwolnienia od kosztów sądowych wnioskodawcy nie posiadającego środków na ich uiszczenie,
2. błąd w ustaleniach faktycznych i błędną ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie, polegające na przyjęciu, że nie zachodzą przesłanki uzasadniające zwolnienie wnioskodawcy od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu skarżący podkreślił, że wnioskodawca jako jednostka (...) (...) wszelkie wydatki ponosi w oparciu o plan finansowy który wytycza możliwość właśnie wydatkowania środków. Zobowiązania zaciągnięte przez (...) płatne w danym roku nie mogą więc przekroczyć wysokości kwot wydatków ujętych w zatwierdzonym planie finansowym. Opisana konstrukcja funkcjonowania (...) sprawia, że zdolność wnioskodawcy do udźwignięcia kosztów sądowych w sprawie musi być rozpatrywana właśnie w oparciu o plan finansowy. Niezasadny jest więc zarzut sądu o braku wystarczających dowodów.

Załączony do wniosku plan finansowy nie przewiduje kwot na wydatki związane z opłatami sądowymi. Wydatek ten należy zakwalifikować pod § 4430, w którym przewidziano jedynie wydatki w wysokości 3500 zł. Jednak na etapie planowania rzeczony wydatek uwzględniony został jedynie koszt przeglądów rocznych urządzeń na rzecz (...) i opłaty ubezpieczeniowej pojazdu samochodowego. Wydatki te pochłoną założoną wartość 3500 zł.

Dodał, że powiat na etapie planowania budżetu (...) i w konsekwencji planu finansowego jednostki nie mógł przewidzieć konieczności ponoszenia kosztów sądowych o likwidację niepodjętego depozytu. Niepodjęcie depozytu nie jest okolicznością na tyle pewną, aby uwzględnić ją w procedurze projektowania planu finansowego.

Nie bez znaczenia jest też zdaniem żalącego fakt, że (...) nie prowadzi działalności gospodarczej w celu osiągnięcia zysku. (...) wykonuje zadania statutowe z zakresu pomocy społecznej- jego celem jest zapewnienie całodobowej opieki, świadczenie usług w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych, pielęgnacyjnych i wspomagających. Środki na utrzymanie mieszkańców pochodzą z odpłatności mieszkańców i dotacji, które w całości wydawane są na ich potrzeby. W tym znaczeniu istotnym składnikiem funkcjonowania wnioskodawcy nie jest dostęp do sądu, lecz zaspokajanie potrzeb mieszkańców, co nie wiąże się z koniecznością prowadzenia spraw sądowych.

Podkreślił na koniec, że w poprzednim roku inicjował postępowanie o likwidację niepodjętego depozytu i wówczas w sprawie o sygn. akt I Ns 654/13, sąd zwolnił wnioskodawcę w całości z opłaty od wniosku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

Zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (...) sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykaze, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Sformułowanie „jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie” należy rozumieć jako obowiązek wykazania trwałej niemożności uzyskania środków na uiszczenie kosztów sądowych. Mieć na uwadze należy, że zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych stanowi wyjątek. Regułą jest zaś ponoszenie przez strony kosztów postępowania związanych z dochodzeniem swych praw.

Wyjątkowość zastosowania instytucji zwolnienia od kosztów sądowych powoduje, że swoją sytuację finansową strona obowiązana jest przedstawić ze szczególną starannością. Sąd przed rozstrzygnięciem wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych winien zbadać jej sytuację materialną, ale czyni to w oparciu o przedłożone dokumenty oraz złożone oświadczenia i w wyniku dokonanych ustaleń stwierdza, czy przedstawiony przez stronę materiał jest wystarczający do uwzględnienia jej wniosku.

Strona wnioskująca wykazując, iż nie ma dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych, może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, zaś ich rodzaj zależy od rodzaju i charakteru osoby prawnej/ jednostki organizacyjnej ubiegającej się o zwolnienie. Mogą to być np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie nieruchomości hipoteką a ruchomości zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp.

W ocenie Sądu II instancji – w kontekście powyższych rozważań - nie jest zatem wystarczające, tak jak ma to miejsce w razie ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych przez osobę fizyczną (art. 102 ust. 1 u.k.s.c.), złożenie przez osobę prawną lub inną jednostkę organizacyjną tylko oświadczenia obejmującego nawet szczegółowe dane, co do jej stanu majątkowego.

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca warunku tego nie spełnił. Sąd Okręgowy podzielił ustalenia sądu I instancji, iż - pomimo twierdzeń wnioskodawcy - nie zostało wykazane, jakoby nie posiadał on środków finansowych dostatecznych do uiszczenia wymaganej opłaty od zgłoszonego wniosku.

Z przedłożonego zestawienia wynika wszak, iż żalący posiada środki finansowe, lecz - jak sam twierdzi - musi je przeznaczać na inne cele. Obowiązek uiszczenia kosztów sądowych nie może być natomiast traktowany jako mający charakter drugorzędny, zaspokajany dopiero wówczas, gdy strona posiada zbędne, nie przeznaczone na inne cele środki. Podkreślić trzeba, że pomoc ze strony (...) może być przyznana dopiero wtedy, gdy strona nie ma środków, a nie wtedy, gdy je posiada i zamierza je przeznaczyć lub przeznacza na inne cele, niż obciążające ją koszty sądowe.

Wymaganie to wiąże się między innymi z tym, że zwolnienie z obowiązku uiszczenia opłaty sądowej może prowadzić do sytuacji, w której dochodzenie swych racji na drodze postępowania sądowego następuje na koszt (...), a więc wszystkich podatników. Opłaty sądowe stanowią bowiem rodzaj danin publicznych. Zwolnienie od ponoszenia tego rodzaju danin stanowi odstępstwo od konstytucyjnego obowiązku ich powszechnego i równego ponoszenia. Dlatego też zwolnienia mogą być stosowane w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją uzasadnione powody do przerzucenia ciężaru dotyczącego danej osoby na współobywateli. Z ich środków pochodzą bowiem dochody budżetu państwa, z których pokrywa się koszty postępowania sądowego w razie zwolnienia z obowiązku ich ponoszenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia (...))

Jak słusznie – w ocenie Sądu Okręgowego - uznał sąd I instancji, dostatecznym argumentem dla udzielania skarżącemu dobrodziejstwa zwolnienia od kosztów sądowych nie jest także stwierdzenie, że „w uchwalonym przez (...)budżecie na rok 2014 nie zostały ujęte środki na opłaty sądowe związane z likwidacją niepodjętych depozytów”. Niewątpliwie świadczy to o traktowaniu wydatków innych niż opłaty sądowe jako preferencyjne wobec wydatków związanych z kosztami sądowymi. Niezależnie od tego – zdaniem Sądu II instancji - nie przekonuje zupełnie argumentacja skarżącego, iż brak zabezpieczenia odpowiedniej kwoty na cel związany z likwidacją niepojętych depozytów, związany jest z tym, że jest to okoliczność niepewna. Żalący w rzeczywistości zgłasza tego rodzaju żądania do sądu, co sam zresztą przyznaje. Tym bardziej więc winien liczyć się z koniecznością poniesienia tych kosztów i dolożyć wszelkich starań, by je zgromadzić i zabezpieczyć. Planowanie zaś wydatków bez uwzględnienia środków na prowadzenie procesu sądowego, jest naruszeniem równoważności w traktowaniu swoich powinności finansowych.

Zaakcentować jeszcze można, że nawet rodzaj działalności prowadzonej przez żalącego nie uzasadnia uwzględnienia zgłoszonego wniosku. Do zastosowania normy art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie może skłaniać bowiem nawet charakterystyka branży, w której działa osoba prawna/ jednostka organizacyjna.

Również fakt zwolnienia żalącego od kosztów sądowych w innej sprawie nie oznacza automatycznie, iż także w tym postępowaniu winien on uzyskać ten przywilej. Sąd rozpoznając wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych nie działa automatycznie, acz każdorazowo bada całokształt okoliczności konkretnej sprawy.

Mając na względzie merytoryczną poprawność zaskarżonego postanowienia, jak i jego zgodność z normami procedury cywilnej, Sąd Okręgowy na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. zażalenie oddalił.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)

(...)